

Rapport 2010:7

Litiskt material från Siretorp, Blekinge

Analys av material från utgrävning

Anders Högberg

**sydsvensk
arkeologi**

Rapport 2010:7

Litiskt material från Siretorp, Blekinge

Analys av material från utgrävning

Anders Högberg

På uppdrag av
Blekinge Länsmuseum
Vårt projektnummer: 100051

Sydsvensk Arkeologi AB

Kristianstad

Box 134

291 22 Kristianstad

Telefon (Regionmuseets växel): 044-13 58 00

Malmö

Box 406

20124 Malmö

www.sydsvenskarkeologi.se

Innehåll

Sammanfattning	5
Analysens syfte	6
Metod	6
Resultat	7
"Hydda 1"	7
Råmaterialsanalys	7
Teknologisk analys	7
Slitspårsanalyser	8
Sammanfattning av analyserna av materialet från "Hydda 1"	9
Jämförelse med materialet från "Hydda 2"	9
Övrigt flintmaterial från undersökningen	10
Figur 1–5	11

Sammanfattning

Analysen är utförd på uppdrag av Blekinge Länsmuseum. Utgångspunkten har varit frågeställningar formulerade av Mikael Henriksson. Arbetet har gjorts på tre arbetsdagar.

Analysens syfte

Syftet har varit att skapa en fördjupad kunskap om det litiska material som undersökningen vid Siretorp gett. I fokus har främst varit materialet från hyddkonstruktionen kallad ”Hydda 1”. Detta material har analyserats i detalj utifrån frågeställningarna:

- Vad har tillverkats på platsen?
- Vad har redskapen använts till?
- Vilken datering har flintmaterialet?
- Vilka flinttyper har använts?

Resultatet från dessa analyser har översiktligt jämförts med det litiska materialet som påträffades i en intilliggand hyddkonstruktion kallad ”Hydda 2”.

Utöver detta har också en övergripande analys av det sammantagna intrycket av övrigt flintmaterial som insamlats vid undersökningen genomförts.

Metod

Analysen av det litiska materialet från ”Hydda 1” har genomförts med tre metoder: råmaterialsanalys, teknologisk analys och slitspårsanalys (se Högberg 2009 för beskrivning av metoderna). Analysen av övrigt flintmaterial har gjorts utifrån råmaterialsanalys och teknologisk analys. När jag vid genomgången av materialet påträffat redskap, slipade bitar eller andra bitar med specifika egenskaper har jag lagt dessa i en egen fyndpåse och skrivit på påsen vad den innehåller.

Resultat

”Hydda 1”

Materialet från ”Hydda 1” är omfattande. Absolut övervägande delen av materialet består av flintavslag. Det finns också kärnor samt några redskap i materialet. En hel del av den slagna flintan har krackeleringar och färgförändringar som visar att den är bränd. En egg till en fyrsidigt slipad mejsel (FF310) finns i materialet.

Råmaterialsanalys

Det absolut dominerande råmaterialet som använts är vanlig Kristianstadsflinta (Högberg & Olausson 2007:80ff). På de bitar som har krusta, är denna nött, polerad eller vattensvallad. Detta utseende på krusta visar att flintan plockats från sekundära depositioner, dvs. den har inte brutits in situ i kalklager (Luedtke 1992). I materialet finns också några bitar av sydsandinavisk senonflinta och ett fåtal bergartsavslag.

Resultatet av råmaterialsanalysen visar att det råmaterial som främst använts är Kristianstadsflinta från sekundära depositioner. En del bitar av sydsandinavisk senonflinta har också använts.

Teknologisk analys

Den teknologiska analysen bygger främst på en undersökning av avlagsmaterialet. I materialet finns avslag som är slagna med hård respektive mjuk samt direkt respektive indirekt teknik (Knarrström 2000). Jag tolkar det som att såväl knacksten som hornpuns använts för flintslagningen. Materialet är teknologiskt mycket enhetligt. Detta innebär att det förmodligen slagits vid ett fåtal tillverkningstillfällen och utifrån ambitionen att tillverka liknande saker. Hela reduceringskedjan finns representerat i materialet – dvs. från inledande tillhuggning av en flintnodul representerat av stora avslag med mycket cortex till avslutande tillverkning av redskap representerat av exempelvis knivar och tvärpilar. Teknologin som flintan slagits med är typiskt neolitisk (Knarrström 2000) utan närmare precisering.

Flera avslag är längre än bredare och har enkla plana plattformar. Detta indikerar att spånliknande avslag tillverkats från enkla plattformskärnor. Det finns också en del sådana kärnor i materialet. Andra avslag är bredare än längre och har mer varierade plattformar. Detta indikerar att breda avslag tillverkats från kärnor med många plattformar, s.k. rundkärnor. Det finns också en del sådana kärnor i materialet.

Det finns ingen teknologisk skillnad mellan flintorna av Kristianstadsflinta och den sydiskandinaviska senonflinta, dvs. de olika flinttyperna har teknologiskt hanterats på samma sätt.

Resultatet av den teknologiska analysen visar att det på platsen främst tillverkats dels spånliknande avslag, dels breda avslag. Dessa avslag har använts för att tillverka enkla redskap som knivar, skrapor och tvärpilar.

Slitspårsanalyser

För slitspårsanalyser har fem redskap valts ut, två knivar, en tvärpil, ett spånliknande avslag och ett avslag med retusch.

Kniv av Kristianstadsflinta

Kniven har en retusch, en så kallad backning, längs ena sidan. Motsatta sidan består av en rak sammanhållen omodifierad egg. Längs denna egg finns tydlig polering. Poleringen sträcker sig en bit in över ytan från eggen. Den ger ett fett och glansigt intryck. Längst ute på eggen finns en intensiv polering med stark ljusåtergivning, en så kallad ”bokrygg”. Poleringen täcker toppar och dalar i flintans ytstruktur, figur 1 och 2. Det sammantagna intrycket av denna polering brukar tolkas som att den kommer från bearbetning av kött (Skriver 2006:468).

Kniv av senonflinta

Kniven har en retusch, en så kallad backning, längs ena sidan. Motsatta sidan består av en rak sammanhållen omodifierad egg. Längs denna egg finns tydlig polering. Poleringen är kullig, lokaliserad till eggen och en bit in från denna. Den är starkt reflekterande, figur 3. Denna typ av polering brukar tolkas som komma från bearbetning av trä (Gijn 1989).

Tvärpil

Tvärpilen är tillverkad av ett avslag av Kristianstadsflinta. Längs tvärpilens egg finns en polering. Poleringen är kullig, lokaliserad till eggen och en bit in från denna. Den är starkt reflekterande, figur 4. Denna typ av polering brukar tolkas som komma från bearbetning av trä (Gijn 1989). I basen på tvärpilen finns spår av skaftning. Jag tolkar det som att tvärpilen inte är en pilspets, utan en egg till en mejsel som använts för träbearbetning.

Ett spånliknande avslag

Det spånliknande avslaget är tillverkat av senonflinta. Det är inte retuscherat. Längs ena eggen finns mikroavspaltningar och en polering. Poleringen är inte utvecklad och därmed svår att tolka, figur 5. Mikroavspaltningar och poleringens karaktär visar dock att det spånliknande avslaget använts för att arbeta med ett

hårt material av något slag. Närmare än så kan jag inte precisera det.

Ett avslag med retusch

På en proximal del av ett avslag i Kristianstadsflinta finns små retuscher och rundnötning längs båda laterala sidorna. Avslaget är brutet. Längs de retuscherade och rundnötta kanterna samt på avslagets slagbula finns en kraftig polering. Den är starkt reflekterande och uppvisar plana ytor, figur 6. Denna polering tolkas vanligen som skaftningspolering (Jensen 1994). Troligen är avslaget en avbruten del av ett redskap som varit skaftat. Den typ av skaftning som vanligen ger den typ av polering som syns på redskapet har utgjorts av att redskapet lindats i skinn och fästs i ett skaft gjort av hårt material som ben, horn eller trä (Rots 2004). Avslaget har troligen brutits av invid skaftet. Den del av avslaget som här analyserats är alltså den del som suttit fast i skaftet.

Resultat av slitspårsanalyserna

Resultatet av slitspårsanalyserna visar flintmaterialet använts för att skära i kött med och bearbeta trä. Skaftade redskap har använts i arbetet.

Sammanfattning av analyserna av materialet från "Hydda 1"

Flintan som finns i materialet från "Hydda 1" representerar tillverkning och användning. Det som tillverkats är främst spånliknande avslag och breda avslag. Dessa har använts som råämnen för redskapstillverkning.

Det råmaterial som använts är främst Kristianstadsflinta. Denna har plockats från sekundära depositioner. Eftersom stora mängder primäravslag, dvs. avslag med mycket krusta, finns i materialet är det troligt att flintan är plockad från en naturlig förekomst i närheten av utgrävningsområdet.

Redskapen som tillverkats har använts för att skära i kött med och bearbeta trä. Skaftade redskap har använts.

Dateringen är neolitikum. Den teknologiska hanteringen går inte att närmare datera. Förekomsten av tvärpilar i materialet talar för en datering till tidigneolitikum. Det finns inga inslag av äldre eller yngre material från "Hydda 1".

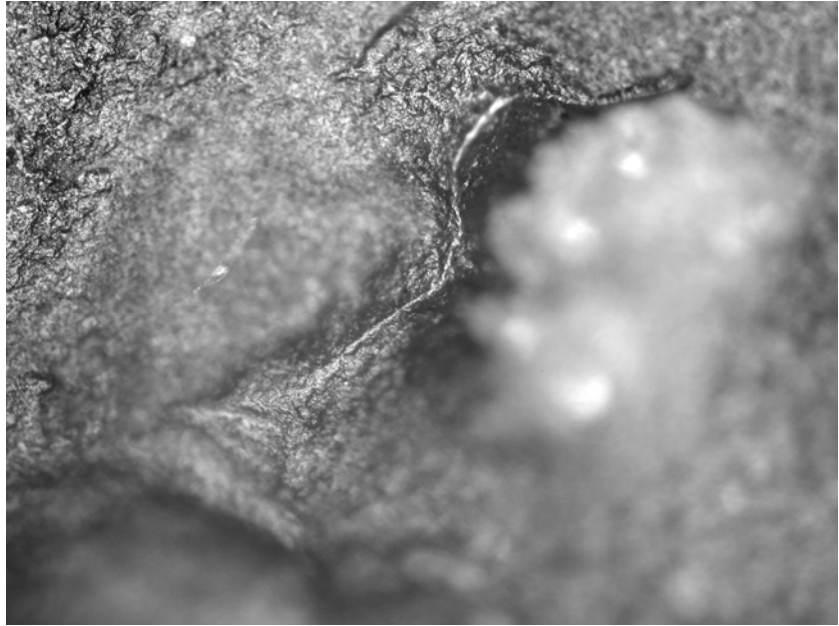
Jämförelse med materialet från "Hydda 2"

En översiktlig jämförelse mellan materialen från "Hydda 1" och "Hydda 2" har gjorts vad gäller råmaterialsval och teknologi. Materialen från de båda hyddorna är mycket lika.

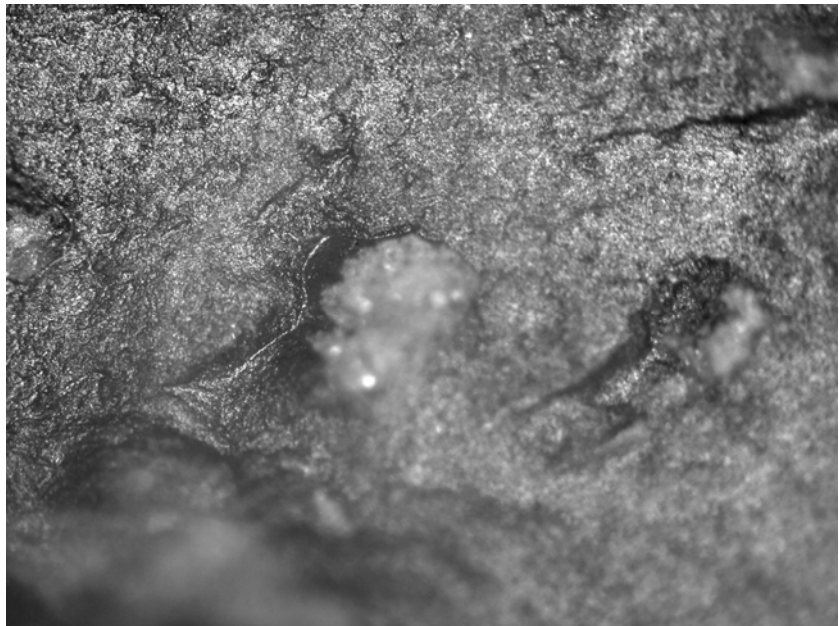
Övrigt flintmaterial från undersökningen

Resten av flintmaterialet från undersökningen har översiktligt studerats för att jämföra likheter och skillnader mellan detta och materialet från "Hydda 1" och "Hydda 2". Främst är det materialet från kulturlagret som studerats. Genomgången visar att det som råmaterialsmässigt och teknologiskt finns representerat i hyddorna, också finns i resten av materialet. Men, det finns också andra saker i det övriga flintmaterialet från undersökningen som inte finns i materialet från hyddorna. Detta rör sig om äldre material i form av mikrospån och mikrospånblock. Det rör sig också om yngre material där en del av flintan är slagen med en teknologi som jag bedömer kan dateras till bronsålder (Högberg 2009).

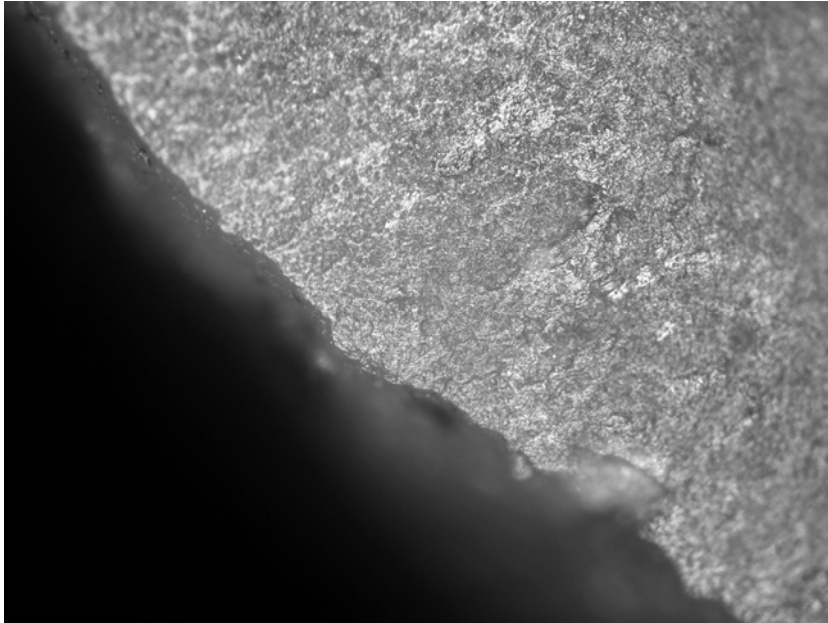
Figur 1–5

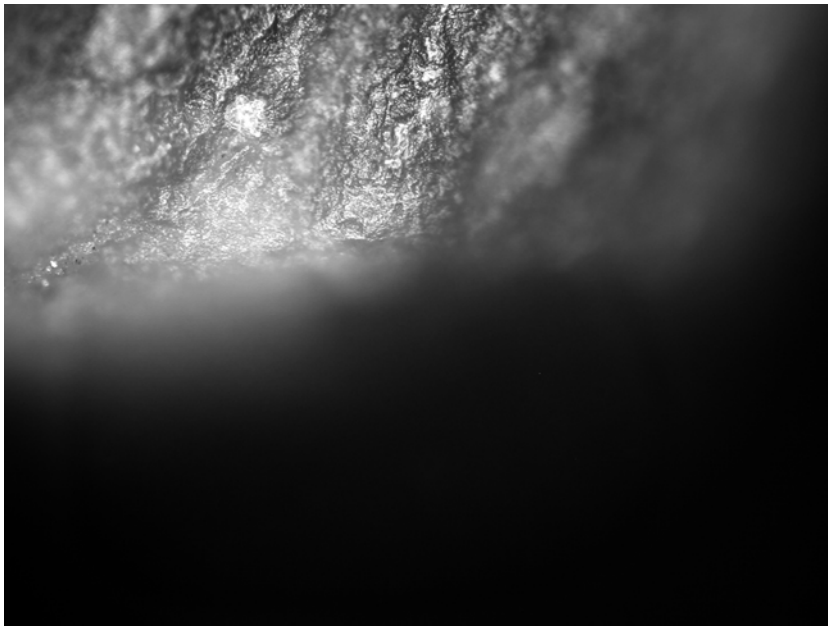
Figur 1. Polering på egg på kniv av Kristianstadsflinta, tolkad som komma från bearbetning av kött. Ursprunglig förstoring 200x.

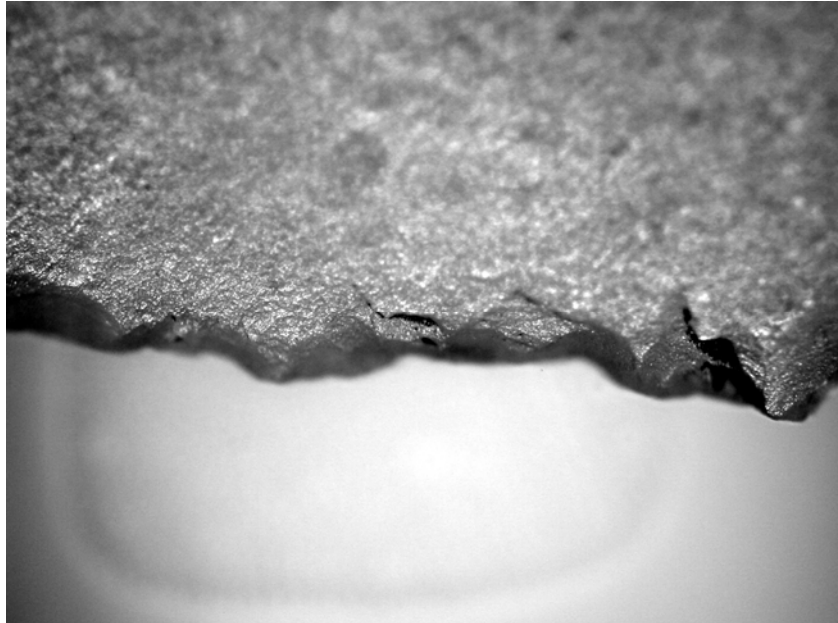
Figur 2. Polering på egg på kniv av Kristianstadsflinta, tolkad som komma från bearbetning av kött. Samma område som i figur 1 fast i ursprunglig förstoring 100x.

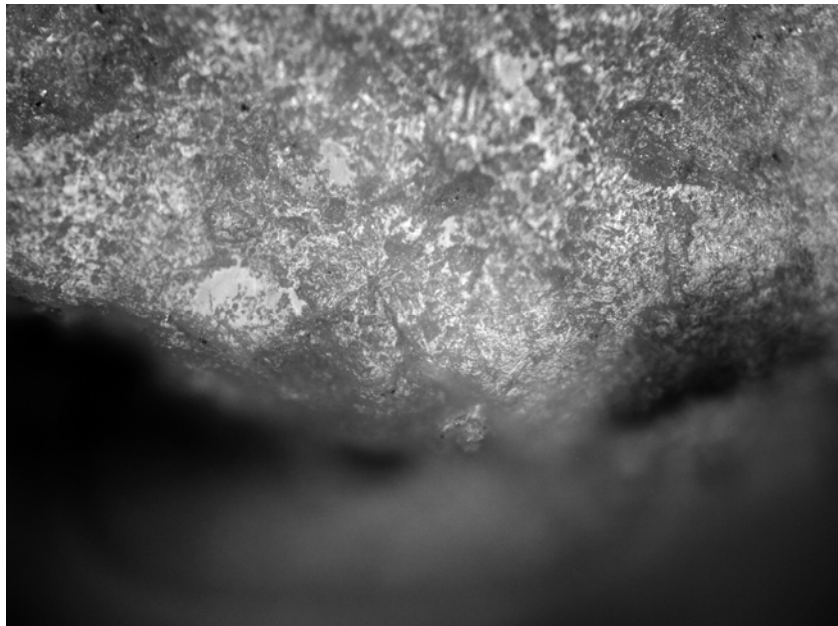
Figur 3. Polering på egg på kniv av senonflinta, tolkad som komma från bearbetning av trä. Ursprunglig förstoring 200x.

Figur 4. Polering längs eggen på en tvärpil, tolkad som komma av bearbetning av trä. Ursprunglig förstoring 200x.

Figur 5. Mikroavspaltningar och svag polering längs en omodifierad egg på det spånliknande avslaget. Ursprunglig förstoring 100x.

Figur 6. Skaftningsspår på ett retuscherat avslag. Ursprunglig förstoring 200x.

Referenser

- Högberg, A. 2009. *Lithics in the Scandinavian Late Bronze Age. Sociotechnical Change and Persistence*. BAR International. Oxford.
- Högberg, A. & Olausson, D. 2007. *Scandinavian Flint – an Archaeological Perspective*. Aarhus University Press. Århus.
- Jensen, H. J. 1994. *Flint tools and plant working. Hidden traces of stone age technology*. Aarhus university press. Århus.
- Knarrström, B. 2000. *Flinta i sydvästra Skåne. En diakron studie av råmaterial, production och function med focus på boplatsteknologi och metalltida flintutnyttjande*. Acta Archaeologica Lundensia Series in 8, No 33. Stockholm.
- Gijn, van A.L. 1990. *The Wear and Tear of Flint. Principles of Functional Analysis Applied to Dutch Neolithic Assemblages*. Analecta Praehistorica Leidensia 22. University of Leiden. Leiden.
- Luedtke, B.E. 1992. *An Archaeologist's Guide to Chert and Flint*. Inst. Of Archaeology, University of California, Los Angeles. Archaeological Research Tools 7. Los Angeles.
- Rots, V. 2004. Prehensile wear on flint tools. *Lithic Technology*. Volume 29, number 1, Spring 2004:7–32.
- Skriver, C. 2006. Butchering a Wild-pig. Some Microwear Results. I (red.) Körlin, G. & Weisgerber, G. *Stone Age – Mining Age*. Der Anschnitt. Zeitschrift für kunst und kultur im bergbau. Beiheft 19. Bochum.